

БИНОКУЛЯРНО ТАХИСТОСКОПИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРИЗНАЦИТЕ ЦВЯТ И ФОРМА ПРИ НЕВЕРБАЛНИ СТИМУЛИ

Йорданка Лалова, Камелия Стефанова

The proposed test was applied to healthy male and female adults. The purpose is to study the ability to discriminate colour and shape features in the event of binocular tachistoscopic presentation of dual combinations of colour shapes. The test is computer based and we measure the reaction delay at answering. The results obtained do not exhibit any sex-based differences. Reaction delay tends to be longer when discriminating shapes rather than colours. Identical couples of stimuli take considerably shorter time to discriminate between than dissimilar ones.

Според съвременните схващания перцепцията се разглежда като процес на интерпретиране на стимулите, вземайки предвид техните свойства и отличителни черти. Тя е познавателен психичен процес, отразяващ свойствата на предметите от външния свят при тяхното непосредствено въздействие. Чрез зрителната перцепция получаваме информация за цялостната структура (обем; цвят; форма) на предметите и явленията.

В съответствие с когнитивно-информационния подход, лежащ в основата на трикомпонентния модел на паметта, преработката от познавателната система на постъпващата отвън информация преминава през три относително добре обособени паметови подсистеми — сензорен регистър, краткосрочна и дългосрочна памет. Сензорният регистър се характеризира с това, че притежава голям обем. Информацията в него не се кодира и се задържа за около 500 милисекунди в иконичната памет (С.М.Пенчева и др., 1996).

При перцептивно разпознаване не играят съществена роля зрителният ъгъл, разтоянието и осветеността (Gordon, I., E., 1997).

В повечето случаи дискриминацията на съответните признаци на стимулите зависи от относително сложната връзка между отличителния белег и складираните представи. Според Goldsmith геометричните форми и английските букви не са зрителни белези на самото сетиво, като например цветът, размерът и ориентацията. Отличителните белези наистина са уло-

вени и преработени като най-примитивни свойства на формата (Goldsmith, M., 1998).

Може да се избере един обект пред друг, но не и едно свойство от обект и да се изключи друго свойство на същия обект. Добър пример за такава вмешателство е тестът на Stroop — назоваване на цветовете на мастилото, с което са отпечатани думите, а думата е име на друг цвят. Субективно скоростта значително се забавя, ако думата е име на друг цвят. При едновременно преработване на две дименсии, едната ще се намесва в другата. Ако едната от тях се преработва по-бързо, то другата дори може да бъде игнорирана. Назоваването на цветовете отговаря на приетите силни вмешателства от думите, които са от другата страна, защото се четат по-бързо, докато цветовете могат да се именуват и директната намеса зависи от връзката преработване — време. Думите и цветовете са паралелно действащ върху отговорите буфер. Този буфер е считан за единствен канал и двата отговора трябва да се състезават за вход. Конфликтът произтича от това, че думите пристигат за преработване преди цвета, дори когато цветът изисква отговор (Schooler et al., 1997).

Целта ни е да проучим възможностите на здрави лица в зряла възраст за дискриминация на цветни фигури, представени в дефицит от време, на основата на Stroop подобен ефект.

Формата и цветът са два параметъра, чиято перцепция се изгражда рано в онтогенетичен аспект. Това предполага, че при групата здрави възрастни изследвани лица няма да се наблюдава ефект, подобен на ефекта на Stroop и при двата пола, т.е. представянето на двата признака при конкурентни условия няма да затруднява перцепцията на всеки един от тях.

Материал и метод

Използвана апаратура

За провеждане на изследването е използван компютър IBM-386 DX-33 със VGA монитор.

Изследвани лица

В настоящия експеримент участват здрави възрастни изследвани лица. Изследвани са 30 души — 15 мъже и 15 жени на средна възраст 22.5 години.

Стимулен материал

Тестът за това проучване се състои от две серии и включва 4 вербализуеми стимули — триъгълник, квадрат, кръг и овал. Те се появяват на екрана в комбинация по две и се задържат там за 175 милисекунди. Всяка от тях е оцветена в 4 различни цвята — синьо, зелено, жълто, червено. Размерът на фигурите, появяващи се на екрана, е: страната на квадрата е 80 пиксела; страната на триъгълника е 100 пиксела; диаметърът на кръга е 90 пиксела; вертикалният диаметър на овала е 70 пиксела, а хоризонталният — 100 пиксела.